

Stichting Dienstverlening aan Buitenlanders

JAARVERSLAG 2014

Stichting Dienstverlening aan Buitenlanders

JAARVERSLAG 2014

Contactgegevens

Stichting Dienstverlening aan Buitenlanders (SDB)

Herenstraat 34

3512 KD Utrecht

Telefoon 030-2519246

e-mail: usrk.sjd@hetnet.nl

Rekeningnummer NL64INGB0004253482 t.n.v. SDB Utrecht

Zie ook onze website www.sdb-utrecht.nl

Jaarverslag SDB 2014

Voor u ligt het jaarverslag over 2014 van de Stichting Dienstverlening aan Buitenlanders (SDB). Voor wie onze stichting nog niet (goed) kent, schetsen we in paragraaf 1 eerst de werkwijze die onze stichting typeert. In paragraaf 2 doen we verslag van hoe het jaar 2014 voor ons is verlopen en in paragraaf 3 vertellen we het verhaal van twee van onze cliënten. In paragraaf 4 kijken we vooruit naar 2015. In paragraaf 5 laten we in tabellen, cijfers en aantallen zien hoe onze dienstverlening in 2014 kon worden gekarakteriseerd. Paragraaf 6 is de financiële paragraaf, waarin we een overzicht geven van de financiële situatie van SDB in 2014. Ten slotte zijn er twee bijlagen. In bijlage 1 staat een korte weergave van het project Soedan dat we in 2014 hebben uitgevoerd. Voor wie geïnteresseerd is in de feitelijke achtergrondgegevens, beschrijven we in bijlage 2 voorgeschiedenis, doel, organisatie en bestuurssamenstelling van de stichting.

1. Wat doet de stichting?

Doelgroep

De cliënten, vrijwel allemaal niet-Europese buitenlanders, worden aangemeld door een verwijzer of nemen op eigen initiatief contact op met het bureau. Meestal gaat het om (ex-)asielzoekers, uitgeprocedeerd of in een vervolprocedure, maar in elk geval zonder recht op ondersteuning van overheidswege. In principe wordt iedereen die zich als cliënt aanmeldt en die kennelijk tot de doelgroep behoort te woord gestaan

Werkwijze

Als het om een ongedocumenteerde gaat wordt aan de hand van zijn verhaal en van de inhoud van zijn dossier beoordeeld of er een reële kans is om alsnog een vergunning tot verblijf te krijgen. Als dat zo is, en dat is regelmatig het geval, dan volgt verwijzing naar een advocaat. Vaak blijkt het belangrijk dat het bureau voorbereidend werk voor de advocaat kan doen. Het is gebruikelijk mee te gaan naar de advocaat, al was het maar om er zeker van te zijn dat cliënt en advocaat elkaar begrijpen. Het bureau blijft de procedure volgen.

Als er geen reële kans op een verblijfsvergunning is wordt bekeken of het leven van de cliënt op andere wijze weer op de rails te krijgen is, door terugkeer of doormigratie (wat zelden mogelijk is), of door het creëren van een situatie waarin de cliënt tot rust kan komen om zich op de toekomst te oriënteren.

Naast vreemdelingenrecht komen ook andere rechtsgebieden aan de orde, waaronder strafrecht, gezondheidsrecht, sociaal zekerheidsrecht en familierecht. De sociaal juridische dienstverlening is de kerntaak van het bureau. Hierna worden de daaruit voortvloeiende afgeleide taken vermeld, met als belangrijkste de toegeleiding naar medische zorg en de materiële ondersteuning.

Vooraf veel ongedocumenteerde cliënten hebben ernstige gezondheidsproblemen, vaak van psychische aard. Wanneer zij bij het bureau komen, zijn zij doorgaans niet of niet meer in behandeling voor hun klachten. SDB ziet het als haar taak om hen zo snel mogelijk naar de gezondheidszorg te verwijzen. Er worden contacten gelegd en onderhouden met huisartsen, tandartsen, apothekers, ziekenhuizen, instellingen voor GGZ enzovoort. Vaak wordt met de cliënt naar de behandelaar meegegaan. Dat zorgt meestal voor een betere communicatie tussen behandelaar en cliënt en voorkomt daardoor misverstanden.

Als gevolg van de per 1 januari 2009 gewijzigde regelgeving met betrekking tot de toegang van onverzekerden tot de gezondheidszorg, is het wat eenvoudiger geworden om de ongedocumenteerde

en dus onverzekerde cliënten bij de arts, apotheker enzovoort te krijgen. Wel is er het probleem dat in het nieuwe stelsel geen bekostiging bestaat voor tandarts, fysiotherapeut en pedicure (dat laatste is van belang omdat veel cliënten als gevolg van een zwervend bestaan ernstige voetproblemen hebben). Voor dat deel van de zorg moet de hulpverleningsinstelling dus in de beurs tasten om de cliënt te kunnen helpen. Ook heeft het College voor zorgverzekeringen inmiddels de regel ingesteld dat € 5 per recept moet worden betaald.

Er komen cliënten naar het bureau die dakloos zijn of op het punt staan dakloos te worden, of zwerven van het ene zeer tijdelijke onderkomen naar het andere. Het vinden van onderdak is uiteraard urgent, maar erg moeilijk. De stichting heeft vooralsnog niet de middelen om voor iedereen een kamer te huren, maar soms is een oplossing te vinden met assistentie van een diaconie of een particulier. Cliënten die niet in aanmerking komen voor opvang door de overheid hebben geen legale mogelijkheid om zelfstandig in hun levensonderhoud te voorzien. Door gebrek aan middelen kan de stichting slechts in enkele gevallen mensen aan leefgeld helpen. Ook hier biedt samenwerking met derden soms uitkomst. Het bekostigen van onderdak en het verstrekken van leefgeld blijft beperkt tot cliënten die langdurig begeleid worden in het kader van een juridische procedure en/of medische behandeling.

Verder worden soms cliënten op weg geholpen naar inburgering, Nederlandse les, ondersteuning door het UAF, en zo voort. Cliënten worden als dat nodig is op meerdere van de hierboven genoemde terreinen intensief en langdurig begeleid. Naast de sociaal juridische dienstverlening als kerntaak is dit aspect het meest kenmerkend voor SDB.

Samenwerking

Het bureau werkt veel samen met derden. Dit is vooral van belang wanneer het gaat over cliënten in andere plaatsen. Dat SDB cliënten heeft buiten stad en regio Utrecht heeft twee redenen. Ten eerste zwerven mensen uit de doelgroep van Utrecht nogal eens naar een andere plaats en SDB kan hen niet allemaal aan onderdak in Utrecht helpen. Ten tweede verwijzen particulieren en instellingen op grond van goede ervaringen met SDB dikwijls iemand naar het bureau door. SDB zoekt dan naar mogelijkheden om hulp in of nabij de verblijfplaats te regelen.

In de afgelopen jaren heeft het bureau contacten ontwikkeld met instellingen en personen in allerlei plaatsen, en waar die contacten ontbreken is vaak de benodigde informatie te vinden via bijvoorbeeld (de websites van) LOS of VluchtelingenWerk. Vaak blijkt dat de cliënt geheel aan een plaatselijke instelling of particulier kan worden toevertrouwd. Dat gebeurt dan ook. In andere gevallen komt het tot een taakverdeling waarbij het bureau zich vooral bezig houdt met de juridische kant van de zaak. Als ter plaatse geen hulp te vinden is (bijvoorbeeld als de cliënt niet tot de doelgroep van de enige plaatselijke instelling behoort, omdat hij niet uit het plaatselijke AZC afkomstig is) zal het bureau het contact met de cliënt blijven onderhouden.

Op lokaal niveau en landelijk wordt samengewerkt met diverse instellingen. Zo neemt SDB deel aan het Utrechtse hulpverleningsoverleg (waaraan alle plaatselijke instellingen deelnemen) en aan het Platform Migranten zonder Verblijfsvergunning. Door samen te werken met andere organisaties kunnen de hulpverlening op elkaar worden afgestemd en kunnen overlappingen worden voorkomen.

Deskundigheidsbevordering

Het is voor het werk van de stichting van groot belang de inmiddels opgebouwde expertise in haar soort dienstverlening te verdiepen en uit te breiden. Het gaat dan vooral om ontwikkelingen in het vreemdelingenrecht. Het is gewenst dat de medewerkers met enige regelmaat cursussen volgen (bij

voorbeeld bij OSR), maar de kosten daarvan zijn niet op te brengen. Dus wordt volstaan met zelfstudie en deelname aan veelal kosteloze conferenties.

Reflectie

Het is belangrijk dat de stichting zich regelmatig bezint op haar taak en werkwijze. Daartoe is in het in 2007 opgestelde beleidsplan de bepaling opgenomen dat het beleidsplan jaarlijks zal worden geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. De meest recente versie van het beleidsplan kunt u vinden op de website van de SDB

2. De stichting in 2014

Het aantal dossiers dat in 2014 werd behandeld was 51, tegenover 53 in 2013. Daarvan ging het bij 26 dossiers om nieuwe cliënten (2013: 25). Nieuwe cliënten betekenen veel werk: intakegesprek, dossierstudie, overleg met vorige hulpverleners, nader gesprek met cliënt, overleg met en verwijzing naar advocaat en/of gezondheidszorg, vaak meegaan naar advocaat of arts om misverstanden zoveel mogelijk uit te sluiten, in geval van dakloosheid het regelen van onderdak, enzovoort. Bij veel nieuwe cliënten ging het om langdurige begeleiding.

De zwaarte van de werkzaamheden werd bepaald niet minder. Dat heeft een aantal oorzaken.

- De schaarste aan mogelijkheden om voor cliënten onderdak te vinden. In Utrecht is de door de gemeente gesubsidieerde nachtopvang voor daklozen al sinds 1 juli 2011 niet meer toegankelijk voor vreemdelingen zonder verblijfsvergunning. Op deze regel werd alleen voor ernstig zieke mensen een uitzondering gemaakt. Enige verbetering kwam er wel dankzij:
 - a) de vanuit de Utrechtse kerken opgerichte nachtopvang 'Toevlucht', die plaats biedt voor twintig tot dertig mensen zonder papieren en inmiddels financiële ondersteuning van de gemeente krijgt.
 - b) door het gemeentelijke project Weerdsingel, dat ook nachtopvang biedt voor twintig ongedocumenteerden.

Getalsmatig is dit echter veel te weinig en in de meeste andere plaatsen bestaat zo'n opvang zelfs niet. Dit heeft ertoe geleid dat in sommige gevallen alleen met veel moeite een oplossing werd gevonden, bijvoorbeeld bij het Leger des Heils of bij een particulier. Veel cliënten moesten gedurende langere tijd opgevangen en onderhouden worden. Dat kan zijn vanwege een juridische procedure die geen recht op opvang van staatswege geeft, of omdat zij fysiek of psychisch in een zo slechte toestand verkeren dat een medische behandeling noodzakelijk is alvorens verdere stappen kunnen worden ondernomen. Dat kost geld, en de middelen van SDB zijn beperkt. Daardoor konden in 2014 voor hoogstens zes cliënten tegelijk de kosten van opvang of van een huurkamer en van een bescheiden leefgeld worden opgebracht. Maar mensen die niet opgevangen worden gaan zwerven, hetgeen de hulpverlening heel erg moeilijk maakt.

In de klachtprocedure bij het Europees Comité voor de Sociale Rechten (ECSR) tussen de Conference of European Churches (CEC) en Nederland over de opvang van ongedocumenteerden kwam het op 1 juli 2014 tot een einduitspraak, die op 10 november 2014 werd gepubliceerd. Het ECSR heeft bepaald dat Nederland aan ongedocumenteerden tenminste onderdak, voeding en kleding dient te verschaffen, zonder voorwaarden vooraf, met name zonder de voorwaarde om mee te werken aan terugkeer. De eerste reactie van de kant van de regering was dat gewacht moet worden op het standpunt van het Europees Comité van Ministers, dat in het voorjaar van 2015 tegemoet gezien kan worden.

- De bezuinigingen op de rechtshulp, waardoor het veel lastiger is geworden om een zaak bij een advocaat onder te brengen.

- Het in veel plaatsen ontbreken van adequate hulpverlening, waardoor veel op afstand geregeld moet worden.
- Tolken zijn duur. Voor ieder gesprek met een cliënt voor wie dat nodig is een telefonische tolk inhuren is financieel niet op te brengen. Dus moet vaak gebruik worden gemaakt van een landgenoot die (wat) Nederlands of Engels spreekt, hetgeen niet bevorderlijk is voor de kwaliteit van het contact.

3. Twee voorbeelden

In deze paragraaf stellen we u voor aan Miryam en aan meneer Fahti. Zij zijn twee cliënten die we in 2014 zo goed mogelijk hebben geholpen. Deze twee voorbeelden laten goed zien hoe de SDB te werk gaat.

Casus 1

Hoe lang houd je het uit?

Begin februari 1999 vluchtte Miryam (toen 26 jaar) in haar eentje van Ethiopië naar Nederland. Ze was eigenaresse van een kledingwinkel voor kinderen in Addis Abbeba. Haar moeder, van Eritrese afkomst, zag ze op die dag het laatst; vermoedelijk is zij meegenomen door de Ethiopische autoriteiten en uitgezet naar Eritrea. Haar vader was al eerder overleden. Jaren was haar hoop erop gericht haar moeder ooit te vinden totdat ze vernam dat haar moeder was gestorven en haar graf zich in Ethiopië bevindt.

Nu is zij 40 en nog steeds 'alleen op de wereld in Nederland' maar wel in het bezit van een verblijfsvergunning dankzij de pardonregeling in 2006. Met dat verblijfsdocument kun je niet naar je eigen land reizen tenzij je een geboorteakte en paspoort kunt tonen, maar daar kan ze nu juist niet aankomen. Ze zou ook kunnen naturaliseren, sparen en naar Ethiopië vertrekken om afscheid te kunnen nemen van haar moeder en haar ouderlijk huis. Maar om te naturaliseren heb je ook een geboorteakte nodig en een paspoort en dat heeft ze niet, daarvoor moet ze nu juist naar Ethiopië. Van dit dilemma is ze ziek geworden.

De door ons aangeraden psychotherapeuten hebben haar willen helpen met de rouwverwerking door haar brieven aan haar moeder te laten schrijven en begrafenisrituelen te laten uitvoeren; maar het enige dat haar zal helpen is het bestaande graf in Ethiopië te bezoeken. Uiteindelijk weten Ethiopische kerkgenoten via een langdurige en moeizame weg aan haar documenten te komen. En dat deden ze niet voor niets; Miryam moest een groot bedrag betalen van haar bijstandsuitkering.

In april 2014 gaat ze naar de gemeente met het verzoek een naturalisatie te beginnen. Zij levert haar gelegaliseerde geboorteakte en paspoort in. Dezelfde dag worden deze aangetekend door de gemeente aan de IND gezonden voor een gebruikelijk documentenonderzoek. Dat hoeft niet lang te duren, maar dat duurde wel lang heel lang en dat vond de gemeente ook; maar er gebeurde niets.

Nadat alle afdelingen van de IND in twee dagen door ons benaderd zijn komt het goede bericht: iemand van de IND vertelt dat de originele geboorteakte van Miryam bij hen kwijt is; zoekgeraakt. Een maand later voegt de IND er aan toe dat de geboorteakte definitief kwijt is. Een ondraaglijke boodschap voor Miryam.

Uit zichzelf vertelt deze ambtenaar van de IND niet of in dit geval genoeg kan worden genomen met de kopie van de geboorteakte. Als Miryam de naturalisatie doorzet kan het niet voldoen aan een

originele geboorteakte haar nog tegengeworpen worden (door beslisambtenaren) en is zij ook het legesgeld (829,- euro) voor de naturalisatie kwijt.

We verwijzen Miryam naar een advocaat die een onderhandelingspositie kan innemen. Ze wil niet, want ze weet dat alle procedures die ze in haar leven heeft moeten voeren jaren duren. Toch overtuigen we haar. En het kwam tot stand; een voorstel van de IND zwart op wit dat zij afziet van de eis dat cliënte beschikt over een originele geboorteakte. En de gemeente is bereid de kopie te registreren.

Miryam gelooft het niet, pas als ze in het vliegtuig zit...

Casus 2

Eindelijk begrijpen ze dat ik een Eritreër ben

In 2011 eindigen de opvangvoorzieningen van de heer Fahti in het AZC Dronten en komt hij bij ons hulp vragen. Fahti is geboren uit Eritrese ouders in de stad Kassala, Oost Soedan, heel dicht op de grens met Eritrea. Zijn ouders waren daar in de jaren '70 naar toe gevlucht wegens de burgeroorlog. Hij groeide samen met zijn tweelingzusje op in een kamp van de UNHCR. In 2004 keren de ouders terug naar Eritrea, vlak over de grens waar meerdere terugkeerders werden opgevangen.

Fahti gaat niet mee, hij blijft in Soedan maar reist zo'n vier keer per jaar naar Eritrea via een veilige weg om zijn ouders te bezoeken. De ouders moesten zich in Eritrea laten registreren evenals hun kinderen. Vanaf die tijd werd Fahti evenals zijn zusje dienstplichtig. Daardoor werden de bezoeken aan zijn ouders steeds gevaarlijker. De dienstplicht daar kan wel duren tot je vijftigste en dienstplicht weigeren levert de doodstraf op, of levenslange verdwijning in een gevangenis waarvan niemand weet dat je daar bent.

Wij zorgen dat hij opvang krijgt bij particulieren. Na een jaar proberen we hem aan te zetten na te denken - hoe moeilijk dat ook is - aan een bewijsstuk te komen waarmee hij kan aantonen de Eritrese nationaliteit te bezitten. Hij krijgt enkele tips mee van een advocaat, zoals drie getuigen meenemen naar de ambassade die kunnen verklaren dat hij Eritreër is. Maar hij is bang om in contact te komen met andere Eritreërs; in Eritrea kan men niemand vertrouwen. En als je via de ambassade iets onderneemt kan dat gevaarlijk zijn voor je achtergelaten familie.

Wij helpen hem aan betrouwbare landgenoten die met hem aan de slag kunnen gaan. Wij benaderen het kamp van de UNHCR met de vraag of er uit de registratiegegevens kan blijken welke nationaliteit de bewoners hebben; maar men vindt ze niet. Het eerste wat boven water komt is een kopie van één blaadje uit het paspoort van zijn moeder; zij bevindt zich in een onbekende gevangenis.

Ondertussen stelt de IND vast dat Eritreërs zonder uitreisvisum gevaar lopen bij terugkeer en dat derhalve aan die Eritreërs internationale bescherming gegeven moet worden. Dit maakt het nog wenselijker de identiteitsgegevens van Fahti in handen te krijgen.

Maar op een dag is het er: een gelegaliseerde verklaring van de Eritrese Ambassade waarmee hij zijn identiteit en nationaliteit kan bewijzen. Hiermee doorloopt hij een tweede asielaanvraag die de nodige tijd vergt. Maar uiteindelijk volgt er in november 2014 een verblijfsvergunning.

4. 2015 en verder

Het voorspellen van de toekomst is een hachelijke aangelegenheid, ook als het om de nabije toekomst gaat. Aan de ene kant blijft het regeringsbeleid gebaseerd op het zoveel mogelijk beperken van immigratie. Aan de andere kant is in het asielrecht een interessante wijziging opgetreden die inhoudt dat asielaanvragen niet langer worden gebaseerd op de positieve overtuigingskracht van het relaas van de asielzoeker, de zogenaamde POK-toets, die er op neerkomt dat één schijnbare tegenstrijdigheid voldoende is om het verzoek af te wijzen, maar op een integrale beoordeling van het relaas. Dit biedt meer kansen, maar het moet nog blijken of dit leidt tot veel minder afwijzingen, en daardoor tot veel minder uitgeprocedeerden. Overigens blijven er in Nederland tienduizenden mensen die in de afgelopen jaren zijn uitgeprocedeed en die niet kunnen terugkeren. Er zijn dus (helaas) genoeg potentiële cliënten voor de SDB.

De uitspraak van het ECSR van 1 juli 2014 over de opvang van ongedocumenteerden kan ertoe leiden dat meer opvang zal worden geboden. De heer Teeven, staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, heeft in zijn brief van 20 januari 2015 aan de Tweede Kamer een plan ontvouwd dat inhoudt dat centrumgemeenten op kosten van het rijk een uiterst sobere nachtopvang mogen bieden, inclusief douche, ontbijt en avondmaaltijd. Dit geldt tot twee maanden nadat het Comité van Ministers zich over de uitspraak van het ECSR heeft uitgelaten. Daarna zal hij opnieuw beslissen.

Deze opvang schiet tekort, al was het maar omdat het ECSR spreekt over 'shelter' (onderdak), hetgeen ook dagopvang inhoudt. In een uitspraak van de rechtbank te Groningen van 20 februari 2015 wordt dit ook zo opgevat. Verder tendeeert de rechtspraak in de richting van opvang als WMO-voorziening, wat tot gevolg zou kunnen hebben dat de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie niet meer over deze materie gaat. Daardoor zou ook een voorwaarde als meewerken aan terugkeer niet meer voor de hand liggen. Dat is een goede zaak omdat die voorwaarde een aanleiding kan zijn om de opvang te mijden. Inmiddels is deze staatssecretaris afgetreden en het is nog te bezien of zijn opvolger anders tegen deze kwestie aankijkt. Nieuw is het recente akkoord tussen VVD en PvdA, dat inhoudt dat alleen nog maar in de grote gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Eindhoven, alsmede in Ter Apel, een extreem sobere en in beginsel kortdurende opvang wordt geboden, waaraan de voorwaarde van meewerken aan terugkeer is verbonden. De eerste tekenen wijzen erop dat dit akkoord weinig kans van slagen heeft doordat gemeenten waar nu een opvang is die niet willen opgeven. Wij zouden dan toch de situatie kunnen krijgen dat de centrumgemeenten¹ voor opvang moeten gaan zorgen.

De vraag is nu of alle 43 centrumgemeenten binnen afzienbare tijd een opvang kunnen opzetten. Dit is belangrijk, omdat gemeenten de neiging hebben om het beginsel van regiobinding te hanteren, en dus alleen mensen uit eigen regio te willen opvangen. Dat beginsel is niet op de wet gebaseerd, maar wordt wel door de VNG omarmd om aanzuigende werking tegen te gaan. Doordat in veel plaatsen geen adequate hulpverlening aanwezig is, krijgt de SDB vaak cliënten uit die plaatsen, en als er in de bijbehorende centrumgemeente geen opvang is, wordt het problematisch om voor die cliënten opvang te regelen. De SDB zal dan toch nog zelf voor een oplossing moeten zorgen, inclusief de bekostiging. Een tweede probleem is het feit dat de door centrumgemeenten geregelde opvang vaak niet geschikt zal zijn voor mensen met forse beperkingen, vooral voor mensen met ernstige psychische aandoeningen. Voor die mensen zal een individuele oplossing gevonden moeten worden, zeker voor de kortere termijn, en ook dat zal vaak door de SDB moeten worden bekostigd. Het ziet er naar uit dat voor een goede hulpverlening de cliëntgebonden kosten tenminste op hetzelfde peil moeten kunnen blijven.

¹ In de Nederlandse bestuurlijke indeling is een **centrumgemeente** een gemeente die in een intergemeentelijk samenwerkingsverband een bepaalde functie uitvoert voor omliggende gemeenten.

Het werk zal gecompliceerd blijven, maar door de nodige inspanning en door een goede samenwerking met collega-instellingen, kerken en ook niet in de laatste plaats gemeenten, zal het naar wij hopen mogelijk blijven om goede hulp te blijven bieden.

5. Enkele overzichten

Landen van herkomst

In 2014 waren 51 dossiers in behandeling, zie tabel 1 (in 2013: 53). De cliënten waren afkomstig uit 20 landen. Van de cliënten uit Soedan heeft een de Nederlandse nationaliteit en een de Eritrese. Een cliënt uit Libië is van Palestijnse afkomst en daardoor staatloos. Het aandeel van cliënten uit Soedan is nog steeds het grootste, maar wel gedaald van 53% in 2013 naar 37% in 2014. Nieuw is dat in 2014 vijf cliënten uit Libië kwamen, als gevolg van de ernstige onlusten in dat land.

Tabel 1 Landen van herkomst van SDB-cliënten in 2014

	Aantal cliënten
Egypte	3
Libië	4
Libië, Palestijnse afkomst	1
Algerije	1
Marokko	1
Mauritanië	1
Guinee	6
Sierra Leone	1
Liberia	1
Ivoorkunst	1
Kameroen	1
Angola	1
Burundi	2
Soedan	17
Soedan, Nederlandse nationaliteit	1
Soedan, Eritrese afkomst	1
Eritrea	1
Jemen	1
Ethiopië	1
Irak	2
Azerbeidzjan	1
Filippijnen	1
Brazilië	1
Totaal	51

Verblijfplaats

Van de 44 personen of gezinnen met een bekende verblijfplaats in Nederland verbleven 19 (43%) in de stad of de provincie Utrecht, dus 25 (57%) elders in Nederland, ongeveer dezelfde percentages als in 2013 (respectievelijk 44 en 56%). Door ons beleid zoveel mogelijk mensen daar te helpen waar ze zich bevinden, vaak dichtbij hun zorgverlener, willen we voorkomen dat mensen nodeloos naar Utrecht trekken ('aanzuigende werking').

Tabel 2 Verblijfplaats (per 31/12/2014)

	Aantal cliënten
Stad Utrecht	13
Overig provincie Utrecht	6
Elders in Nederland	25
Zwervend/onbekend	3
In het buitenland waarvan:	
teruggekeerd	2
doorgemigreerd	1
uitgezet ('Dublin')	1
Totaal	51

Enige achtergrondkenmerken

Bij 26 dossiers (51%) in 2014 ging het om nieuwe cliënten. De verhouding tussen het aantal mannen, vrouwen en gezinnen is ongeveer gelijk gebleven. De meeste cliënten zijn alleenstaande mannen.

Tabel 3 Enige kenmerken van SDB-cliënten (per 31/12/2014)

	Aantal cliënten
Al cliënt in 2013 of eerder	
- Gezin	1
- Man	16
- Vrouw	8
Nieuw in 2014	
- Gezin	4
- Man	21
- Vrouw	1
Totaal	51

Status

In 36 van de 51 dossiers (70%) gaat het om buitenlanders zonder verblijfsvergunning. Dat is een iets lager percentage dan in 2013 (76%). De categorie 'in procedure' bleef ongeveer gelijk, 14 zaken tegenover 15.

Tabel 4 Status per 31 december 2014

	Aantal cliënten
Verblijfsvergunning	
- voor onbepaalde tijd	8
- voor bepaalde tijd	5
Geen verblijfsvergunning	
- In procedure	14
- Geen procedure: ex-asielzoeker	20
- Geen procedure: overig	2
Nederlandse nationaliteit	2
Totaal	51

Rechtsgebieden

Weer was vreemdelingenrecht het belangrijkste rechtsgebied waarin hulp werd verleend, maar veel andere rechtsgebieden kwamen ook aan bod.

Tabel 5 Rechtsgebieden

	Aantal cliënten
Vreemdelingenrecht	41
Naturalisatie	2
Sociale zekerheid	5
Strafrecht	3
Huurrecht	1
Personen- en familierecht	2
Erkenning diploma's	1

Aard van de hulpverlening, anders dan op juridisch gebied

Bij verwijzing naar de gezondheidszorg zijn alleen nieuwe gevallen vermeld. Bij veel 'oude' cliënten bleef contact met zorgverleners noodzakelijk. Met zes cliënten werden regelmatig ondersteunende gesprekken gevoerd (eenmalige gesprekken zijn niet vermeld in de tabel). In totaal is aan acht cliënten gedurende enige tijd leefgeld betaald, het gemiddelde aantal cliënten met leefgeld was zes per maand.

Tabel 6 Aard van de hulpverlening (anders dan op juridisch gebied)

	Aantal cliënten
Verwijzing naar gezondheidszorg	
- Somatisch	5
- GGZ	4
Ondersteunende gesprekken	6
Financiële ondersteuning	
- Langdurig	8
- Incidenteel	3
Huisvesting/onderdak	3
Doorverwijzing naar andere instellingen	3
Inburgering	1
Vakantie van kind geregeld	1

6. Financieel jaarverslag 2014 en toelichting begroting 2015

In 2014 was het aantal donaties en giften dat de SDB mocht ontvangen niet toereikend om de uitgaven te dekken. Het negatieve saldo bedroeg ongeveer €2.000. Dit konden we niet voorkomen, ondanks dat we wederom kritisch zijn omgegaan met leefgeld en bureaunkosten. In totaal werd aan leefgeld ongeveer €18.150 uitgegeven. Deze post was ten opzichte van eerdere jaren op de begroting al flink naar beneden bijgesteld tot €17.500. Het grootste deel van de leefgeld is uitgegeven aan het project Soedan, ongeveer €9.750.

Het bovenstaande beeld is enigszins vertekend doordat de SDB eind 2013 een grote gift van het Broederschapshuis in Bilthoven heeft ontvangen voor het project Soedan dat in 2014 heeft plaatsgevonden. Ook het Diaconaal Missionair Orgaan van de Protestantse gemeente Utrecht heeft voor 2014 een bijdrage van €4.600 geschonken om dit project te bekostigen. Hiermee werd voor 2014 bijna het hele project Soedan door gerichte bijdragen afgedekt. Over dit project vindt u in de bijlage van dit jaarverslag meer informatie.

Deze specifieke giften uit 2013 en 2014 hebben het negatieve saldo van 2014 kunnen opvangen. De financiële situatie is hiermee ten opzichte van eerdere jaren stabiel, maar nog steeds zorgelijk. Het eigen vermogen (de buffer die we nodig hebben om de continuïteit van de uitgaven te kunnen garanderen in de periode tussen 'start uitgaven' en 'eerste ontvangst giften') is dankzij het zuinige beleid weliswaar kleiner geworden, maar ten opzichte van eerdere jaren gelukkig redelijk stabiel gebleven (van bijna €17.000 in 2014 naar bijna €15.000 eind 2014). Dit geeft wat ruimte voor het nieuwe jaar, omdat de beschikbare middelen voor ca. 4 tot 5 maanden 'lopend beleid' toereikend zijn en de baten vaak pas verder weg in het jaar beschikbaar komen. Gelukkig is er wel de meerjaren toezegging van de Stichting Haëlla voor een gift van €2.500 euro per jaar (2013 -2015), die waarschijnlijk snel beschikbaar komt. Deze situatie zal ons nopen om ook in 2015 voor wat betreft de uitgaven voor leefgeld terughoudend te zijn.

In 2014 kreeg de SDB naast van bovengenoemde fondsen ook een bijdrage van de Konferentie Nederlandse Religieuzen (PIN) (€10.000), van Stichting Haëlla (€2.500), van Stichting Rotterdam (€5.000) en de Katholieke Caritas Instelling Utrecht (€2.000). Daarnaast hebben we ook enkele ruimshartige en kleine giften mogen ontvangen van een achttal particuliere donateurs. Ook enkele collecteopbrengsten deden een duit in het zakje. Bij elkaar een kleine €2.500. Van de kerkgenootschappen waren het met name de Lutherse Diakonie, de Remonstrantse Gemeente en de Doopsgezinde Gemeente die met giften over de brug kwamen.

Alle giften en donaties werden door de SDB in grote dankbaarheid aanvaard!

De totale **inkomsten** van particulieren, kerken en fondsen bedroegen ruim €26.500. Dat is ruim €1.400 minder dan hoopvol was geraamd in de begroting voor 2014. Al met al blijft het dus urgent om nieuwe bronnen voor financiële ondersteuning te vinden.

In totaal overschreden de **uitgaven** in 2014 (ca. €29.000) de begroting van €34.800 met ongeveer €700. Zoals aangegeven werd dit goed gemaakt door projectspecifieke bijdragen en een terughoudend beleid op het uitgeven van de leefgeld.

De reserve die eind 2008 ontstond met de donatie van het Helena Lakofonds is inmiddels (incl. de rentebijdringen) gereduceerd tot zo'n €4.000. Zij is als 'buffer' geparkeerd bij de ASN Bank. Om continuïteitsredenen is het streven om die buffer zoveel mogelijk in stand te houden en om de uitgaven volledig te dekken uit donaties.

De **Begroting voor 2015** volgt in grote lijnen de begroting voor 2014, hier en daar aangepast aan de werkelijke uitgaven in 2014. De uitgaven voor de leefgeldten hebben we door de verwachte ontwikkelingen in het werkveld (zie ook eerder in dit verslag) met €2.500 opgehoogd. Ondanks deze verhoging betekent dit dat zolang er geen vooruitzicht is op nieuwe financiële bronnen er opnieuw zuinig omgegaan moet worden met uitgaven aan leefgeld. Hopelijk kunnen die in de loop van het jaar door een wijziging van de begroting worden verruimd. De totale uitgaven worden begroot op €30.800 waarvan €20.000 voor leefgeld.

We gaan ervan uit dat de uitgaven volledig kunnen worden gedekt uit giften en bijdragen. In de begroting is in totaal €21.600 (70%) opgenomen voor cliëntgebonden uitgaven en €9.200 voor bureaunkosten. Uitgangspunt is dat we voor de uitgaven aan cliënten proberen de middelen te krijgen via fondsenwerving bij particulieren en instellingen en dat we de bureaunkosten financieren uit bijdragen van vooral kerkelijke of kerkgebonden instellingen.

De SDB kan haar werk slechts doen door giften van particulieren en instellingen. De Stichting dankt naast de particulieren van wie zij giften mocht ontvangen, de volgende instellingen voor hun bijdrage in 2014:

- Konferentie Nederlandse Religieuzen (PIN)
- Haella Fonds
- Stichting Rotterdam
- Katholieke Caritas Utrecht
- Remonstrantse Gemeente Utrecht
- Lutherse Diaconie
- Doopsgezinde Gemeente Utrecht
- Baptisten Gemeente SILO
- Protestantse Gemeente Tiel
- DMO Protestantse Gemeente Utrecht

Balans, financieel jaarverslag 2014

Balans

activa	31-dec-2013	31-dec-2014	passiva	31-dec-2013	31-dec-2014
rekening courant	€ 12.126,69	€ 2.930,57	eigen vermogen	€ 16.944,86	€ 14.876,97
rentemeerrekening	€ 146,85	€ 7.146,85			
betaalde borg	€ 500,00	€ 500,00			
renterek. ASN	€ 4.171,32	€ 4.299,55			
totaal:	€ 16.944,86	€ 14.876,97	totaal:	€ 16.944,86	€ 14.876,97

Overzicht van lasten en baten

Lasten

	2014	Begr. 2014	Begr. 2015
Cliëntgebonden			
Leefgeld	€ 8.456,07	€ 17.500,00	€ 20.000,00
Huur kamer	€ -		
Overnachtingen	€ -		
Reiskosten	€ 220,70	€ 250,00	€ 250,00
Tolk- en vertaalcentrum	€ 411,62	€ 750,00	€ 750,00
Juridische Bijstand	€ 775,00	€ 500,00	€ 500,00
Studie-/cursuskosten	€ 250,29	€ 100,00	€ 100,00
Projecten	€ 9.720,00	€ -	€ -
Bureaunkosten			
Telefoon, internet	€ 1.307,51	€ 1.500,00	€ 1.500,00
Computer, fax, ed	€ 708,96	€ 350,00	€ 350,00
Portokosten	€ -	€ 50,00	€ 50,00
Kopieerkosten	€ 96,32	€ 100,00	€ 100,00
Website	€ -	€ 100,00	€ 100,00
Reiskosten vrijwilligers	€ 1.532,15	€ 1.250,00	€ 1.250,00
Kosten vrijwilligers	€ 1.833,87	€ 1.200,00	€ 1.200,00
Huur huisvesting	€ 3.000,00	€ 3.000,00	€ 3.000,00
Kantoorbenodigdheden	€ 110,13	€ 300,00	€ 300,00
Huishoudelijke artikelen	€ 3,69	€ 50,00	€ 50,00
Bankkosten	€ 138,92	€ 250,00	€ 250,00
Kamer van Koophandel	€ -	€ 50,00	€ 50,00
Overige kosten (o.a. inrichting)	€ 206,14	€ 500,00	€ 500,00
Deskundigheidsbevordering/	€ 135,86		
Juridische vakliteratuur	€ -	€ 500,00	€ 500,00
Totaal	€ 28.907,23	€ 28.300,00	€ 30.800,00

BATEN

Sponsors	2014	Begr. 2014	Begr. 2015
Particulieren	€ 2.054,93	€ 3.300,00	€ 3.300,00
Organisaties :		€ 25.000,00	€ 27.500,00
(1) Remonstrantse Gem Utrecht	€ 750,00		
(2) Lutherse Diaconie	€ 1.000,00		
(3) SILO	€ 110,40		
(4) Haella	€ 2.500,00		
(5) KONF.NED.RELIGIEUZEN (PIN)	€ 10.000,00		
(6) Doopsgez. Gem. Utrecht	€ 567,60		
(7) St. Rotterdam	€ 5.000,00		
(8) DMO Prot.Gem.Utr	€ 4.600,00		
(9) Prot.Gem. Tiel	€ 258,06		
Totaal	€ 26.840,99	€ 28.300,00	€ 30.800,00

Bijlage 1: Project Soedan

Inleiding

SDB heeft eind 2013 besloten om voor het verslagjaar 2014 haar bijzondere aandacht voor cliënten uit Soedan en hun achtergronden tot 'project' te verheffen. De reden hiervoor is dat sinds 2006, het jaar waarin het aantal cliënten zowat verdubbelde – een stijging van 30 tot 57 dossiers –, er steeds een onevenredig groot deel van de cliënten uit Soedan afkomstig was.

Het land en de bevolking

De Republiek Soedan, gelegen in noordelijk Afrika, hoofdstad Khartoem, heeft (exclusief het in 2011 afgescheiden Zuid-Soedan) een oppervlakte van 1,9 miljoen km² en een inwonertal van ruim 35 miljoen. De bevolking is overwegend islamitisch. De dominante taal is het Arabisch, in de zuidelijke en westelijke gebieden worden meer dan 70 stamtalen gesproken.

Een korte geschiedenis

Tot 1956 stond Soedan onder het gezamenlijke gezag van Egypte en Groot-Brittannië. Sindsdien is de geschiedenis van Soedan er een van burgeroorlogen, met een intermezzo van 1972 tot 1983. Partijen waren het Arabisch-islamitische noorden en het niet-Arabische en overwegend christelijke of animistische zuiden. De brandstof was hoofdzakelijk de verwaarlozing en uitbuiting van het zuiden door het noorden, waarbij ook nog in het grensgebied tussen noord en zuid gedwongen arabisering en islamisering een rol speelde. De laatste burgeroorlog eindigde formeel door het vredesakkoord van 9 januari 2005, dat uiteindelijk heeft geleid tot een referendum in Zuid-Soedan in januari 2011 en de onafhankelijkheid van Zuid-Soedan op 9 juli 2011.

Het vredesakkoord heeft geen echte vrede gebracht. In het westelijke gebied Darfur woedt de strijd voort tussen aan de ene kant Arabische bendes (de Janjaweed, die zoveel mogelijk niet-Arabieren van hun grond willen verdrijven) en het Soedanese regeringsleger, en aan de andere kant niet-Arabische stammen die geen vertrouwen hebben in de centrale regering omdat die hen niet beschermt. Feitelijk komt het neer op een genocide, waarvoor eerst tegen enige Soedanese ministers en aanvoerders van de Janjaweed, en later ook tegen de Soedanese president Omar al Bashir (die aan de macht is gekomen door een staatsgreep in 1989), door het Internationaal Strafhof een arrestatiebevel is uitgevaardigd. Het resultaat is honderdduizenden vluchtelingen, waarvan de meesten in Tsjaad zijn beland, een betrekkelijk klein aantal heeft Europa weten te bereiken.

In het zuiden liggen de provincies Zuid-Kordofan en Blauwe Nijl, alsmede het gebied rondom de stad Abyei, net ten noorden van de grens tussen Soedan en Zuid-Soedan. De bevolking van deze gebieden heeft decennia lang te lijden gehad door onderdrukking, landroof en gedwongen islamisering en arabisering door de regering in Khartoem, en is daarom overwegend voor aansluiting bij Zuid-Soedan. In deze gebieden zijn enkele groepen van rebellen actief. De regering voert de strijd ook door bombardementen op de burgerbevolking. Daarbij is de stad Abyei grotendeels verwoest. Julud in Zuid-Kordofan is enige malen door bombardementen getroffen. Vooral uit Zuid-Kordofan, ook bekend als het Nuba-gebied, zijn door de jaren heen veel vluchtelingen naar Europa gekomen.

Inmiddels loopt Zuid-Soedan het gevaar een mislukte staat te worden. De belangrijkste stammen, de Dinka en de Nuer, kunnen het niet eens worden over de verdeling van de macht, hetgeen tot ernstige gewelddadigheden leidt. Dat drijft veel mensen op de vlucht, maar die komen voornamelijk in de buurlanden terecht.

Vluchtmotieven, asielverzoek en wat er mis kan gaan

Soedan is, vooral sinds de staatsgreep van Al Bashir in 1989, een extreme dictatuur met een streng islamitisch karakter. Vrijheid van meningsuiting en vrijheid van organisatie bestaan alleen indien en voor zover het de machthebbers goed uitkomt. Wie in de negatieve belangstelling van de overheid komt loopt een groot gevaar gearresteerd te worden, en gearresteerd worden levert een grote kans op mishandeling of erger op. Het rondbrengen van een krantje of geld inzamelen voor een goed doel zijn voldoende. Van rechterlijke controle is nauwelijks sprake, 'rechtsstaat' is er een onbekend begrip. Wie eenmaal de aandacht van de politie heeft getrokken krijgt aldus een zeer begrijpelijk motief om het land te verlaten. Men hoeft geen belangrijke politicus of mensenrechtenactivist te zijn om slachtoffer van vervolging te worden. Zelfs meewerken aan een woordenboek van een stamtaal kan als ondermijnende activiteit worden beschouwd; SDB heeft een cliënt die om die reden heeft moeten vluchten. In een dictatuur als Soedan is mishandeling van arrestanten standaard, en foltering en zelfs verkrachting komen vaak voor. En de betrokkene krijgt bij vrijlating uit detentie geen attest over de ondervonden bejegening mee. Toch stuiten vluchtelingen die eenmaal in Nederland zijn aangekomen toch vaak op ongeloof van de IND, met als gevolg: afwijzing van het asielverzoek. SDB komt dit soort gevallen regelmatig tegen.

Zoals hiervoor al is beschreven verkeren veel delen van Soedan al sinds jaren in een toestand van burgeroorlog, al dan niet met tussenpozen. Tussen 2000 en 2005 zorgden gewelddadigheden in Zuid-Kordofan voor veel vluchtelingen. Tot 2005 bestond er in Nederland een categoriaal beleid voor Zuid-Kordofan, op grond waarvan aan mensen die behoren tot een van de ongeveer 40 inheemse stammen (de 'Nuba') een tijdelijke verblijfsvergunning werd gegeven zonder dat het eigenlijke vluchtverhaal werd beoordeeld. Dit beleid zorgde voor problemen, doordat de IND vasthield aan het geloof dat iedere Nuba zijn stamtaal spreekt, zodat middels een taalanalyse eenduidig kan worden vastgesteld of iemand 'Nuba' is. Die 'redenering' klopte nog in het midden van de vorige eeuw, maar sinds de onafhankelijkheid van Soedan in 1956 is door het intensieve arabiseringsbeleid van de centrale regering de toestand radicaal veranderd. In veel delen van Zuid-Kordofan spreekt nog maar de helft van de bevolking een stamtaal, en dat zijn doorgaans de ouderen.

De meeste vluchtelingen uit het Nuba-gebied behoren tot de jongere generatie, hebben onderwijs genoten - uiteraard in het Arabisch -, en weten vrijwel niets meer van 'hun' stamtaal. Gevolg: de IND geloofde in die gevallen de gestelde herkomst niet, dus geen verblijfsvergunning.

Doordat de uitgeprocedeerden meestal geen reisdocument hebben lukt het de Nederlandse overheid niet vaak om hen naar Soedan uit te zetten. De Soedanese autoriteiten werken dan niet mee, want zij hebben geen behoefte om tegenstanders van het bewind terug te nemen. En de uitgeprocedeerden weten zelf maar al te goed dat zij bij terugkeer gevaar lopen, zeker wanneer het gebied van herkomst nog oorlogsgebied is. (De laatste jaren zijn enkele cliënten van SDB uitgezet naar Soedan of vrijwillig daarheen teruggekeerd. Van drie ervan hoorden we dat zij bij aankomst werden gearresteerd, en na enige tijd weer werden vrijgelaten....) Voor de uitgeprocedeerde die op straat wordt gezet volgt het leven als 'illegaal', met steeds weer een grote kans om voor geruime tijd in vreemdelingenbewaring te belanden.

Als iemand vrijwillig zou willen terugkeren rijst het probleem dat de Soedanese autoriteiten alleen dan een paspoort willen afgeven als iemand een geboorteakte kan overleggen. Blijkens een rapport van Unicef van 11 december 2013, "Every Child's Birth Right, Iniquities and Trends in Birth Registration", is buiten de stedelijke gebieden van Soedan slechts van 23 % van alle geboorten aangifte gedaan. Daardoor kan menigeen niet aan een geboorteakte komen. Onze ervaring is dat de IND zulke rapporten waarschijnlijk niet leest.

Het leven in illegaliteit is bijzonder ongezond. Psychotrauma's verergeren of ontstaan door gebrekkige medische zorg, verwaarlozing en uitzichtloosheid. SDB heeft er dan ook veel werk aan om cliënten aan de nodige GGZ-zorg te helpen.

SDB heeft in 2014 in het kader van dit project aan zes cliënten (twee vrouwen, vier mannen) leefgeld kunnen geven, zie onderstaand staatje.

ontvangsten	
Doopsgezind Broederschapshuis Bilthoven 2013	€ 5000
DMO Utrecht 2014	€ 4600
totaal	€ 9600
uitgaven	
leefgeld, 6 cliënten	€ 9720

SDB dankt de instellingen die dit project mogelijk hebben gemaakt.

Bijlage 2: voorgeschiedenis, doel en organisatie

Voorgeschiedenis

De oorsprong van de SDB ligt in 2001, toen de Utrechtse Stedelijke Raad van Kerken (USRK) besloot een werkgroep voor sociaal juridische dienstverlening aan buitenlanders in te stellen. De reden daarvoor was dat al te veel niet-Nederlanders verdwalen in het woud van regelgeving doordat zij geen toegang hebben of weten te vinden tot de bestaande instellingen. Dat geldt vooral voor buitenlanders zonder verblijfsstatus ('ongedocumenteerden'), die met name behoefte hebben aan dienstverlening op het gebied van het vreemdelingenrecht, maar ook op andere terreinen.

Er werd een bescheiden kantoorruimte gevonden en een werkgroep opgericht. Een van de leden van de werkgroep, met een hbo-opleiding sociaal juridische dienstverlening, werkt sinds die datum als vrijwilliger op het bureau, wanneer nodig geassisteerd door andere leden van de werkgroep, waaronder een jurist. Er bleek al spoedig veel behoefte te bestaan aan de diensten van het bureau. Daarom heeft de USRK in 2004 besloten het bureau te verzelfstandigen, en op 18 november 2004 is de Stichting Dienstverlening aan Buitenlanders (SDB) opgericht. De band met de USRK bleef daarbij gehandhaafd, mede doordat voor benoeming van bestuurders en wijziging van de statuten de goedkeuring van de USRK nodig is. Ook is in de statuten vermeld dat de stichting is opgericht overeenkomstig de identiteit van de USRK. Sinds eind 2007 huist SDB in de Baptistengemeente Silo aan de Herenstraat 34 te Utrecht.

Doel van de stichting

In de statuten staat als doel van de stichting beschreven "De organisatie van hulpverlening aan voornamelijk dakloze of thuisloze vreemdelingen, die zonder voldoende middelen van bestaan zijn, en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord."

Organisatie

De organisatie wordt volledig gerund door vrijwilligers en is financieel afhankelijk van donaties.

De samenstelling van het bestuur was gedurende het verslagjaar 2014 als volgt:

Voorzitter:	de heer ing. T.H. (Teije) Bakker
Secretaris:	mevrouw dr. M.H. (Marleen) Kieft
Penningmeester:	de heer ing. drs. H. (Harmen) Pelgrum
Bestuurslid (tot 1 september):	mevrouw mr. L. (Laura) Henderson
Bestuurslid (na 1 september):	vacature

Gedurende het hele verslagjaar was mevrouw M.J. (Joke) de Jongh als sociaal juridisch dienstverlener op het bureau werkzaam. Eveneens gedurende het hele verslagjaar was de heer mr. P.J.L. (Peter) Kretzschmar juridisch medewerker van de stichting. Mevrouw ds. R.C. (Renata) Barnard is als adviseur aan de stichting verbonden.